

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. К. Д. УШИНСЬКОГО
ЧЕРКАСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА РЕГІОНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ»
АКАДЕМІЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ НАУК
КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКИХ І ПОЛІТИЧНИХ НАУК ЧДТУ**

СОЦІАЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ

**МАТЕРІАЛИ
XI Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції
20–21 березня 2025 року
м. Черкаси**

Черкаси

2025

УДК 1:37:316.3:33:504(063)
С70

*Затверджено вченою радою Черкаського
державного технологічного університету,
протокол № 8 від 07.04.2025.*

Відповідальний редактор професор А. І. Бойко.

Упорядник О. І. Астапова-Вязьміна.

Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект :
С70 Матеріали XI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції
(20–21 берез. 2025 р., м. Черкаси) [Електронний ресурс] / упоряд.
О. І. Астапова-Вязьміна ; відп. ред. проф. А. І. Бойко. М-во освіти
і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2025. –
239 с.

У збірнику опубліковано матеріали XI науково-теоретичної конференції «Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект». В центрі уваги авторів – проблемне поле соціальної та політичної філософії: філософське осмислення сучасних освітніх парадигм; трансформації соціокультурної реальності: виклики, ризики, перспективи розвитку; людина інноваційної доби: нові концепти та сучасні рішення; гуманітарна безпека держави як проблема сучасної національної філософії та ін. Зазначені питання розглядаються крізь призму гуманітарних та соціальних технологій, ефективне функціонування яких неможливе без трансформацій суспільного досвіду, аналізу сучасних цивілізаційних викликів, визначення ролі освіти і суспільних наук у процесі формування безпекових позицій людства. Матеріали конференції будуть корисними для здобувачів вищої освіти, а також стануть у нагоді науковцям, освітянам і широкому загалу в осмисленні актуальних викликів суспільства.

УДК 1:37:316.3:33:504(063)

Тексти у збірнику опубліковані на основі матеріалів, наданих авторами, які несуть повну відповідальність за зміст своїх публікацій, точність і коректність посилань, дотримання засад академічної доброчесності. Збережено стилістику оригіналів. Висловлені думки не обов'язково збігаються з позицією організаторів конференції.

©Автори, 2025

З М І С Т

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ПАРАДИГМ

Бойко А. Роль освіти у формуванні стійкості суспільства до гуманітарних криз	8
Іванова І., Боровик Т. Менеджмент освітнього процесу: перспективи використання штучного інтелекту	10
Бородай О. Освіта та критичне мислення як ключові елементи усвідомленого вибору	12
Вашкевич В. Модернізація мовної підготовки майбутніх учителів	14
Голубович І. Гуманітарна експертиза: теоретичні засади та можливості втілення в освітній процес	16
Дольська О. Пошуки місії сучасного університету: контексти та наголоси.....	18
Дурдо О. Сучасна людина під впливом пропаганди та дезінформації.....	21
Загородній В., Вовкочин Л. Психолого-педагогічний аспект формування громадянськості молоді в умовах цифровізації суспільства	23
Левченков Є. Формування екологічно орієнтованої освіти в добу штучного інтелекту	26
Луговський О., Чугай Н. Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП «Дизайн і візуальна культура» на кафедрі дизайну ЧДТУ	29
Кришталь А. Технологія штучного інтелекту у площині академічної доброчесності	31
Марущенко О. Соціально-емоційне навчання у вищій медичній школі України: перспективи та виклики	34
Мирошниченко С. Технології управління закладами соціокультурної сфери.....	35
Мохонько В. Осмислення ролі нейромереж в процесі вивчення креативних дисциплін.....	38
Рилова О. Інноваційна технологія Edutainment у вищій школі та її вплив на навчання і розвиток здобувачів освіти	40
Петінова О., Комариця Ю. Дистанційні формати освіти та роботи: погляд сучасної молоді (на матеріалах соціологічного дослідження)	42
Проценко М. Значення освіти у формуванні критичного мислення та сприянні соціальній стабільності.....	45
Трахановський А. Програмування як простір для освітньої рефлексії	48
Утюж І. Філософські та етичні рамки використання систем штучного інтелекту в освіті	50

Список використаних джерел

1. Михалюк А. М. Edutainment як сучасна інноваційна технологія. *Наукові записки Малої академії наук України*. 2023. № 1 (26). С. 72–79.
2. Соболева С. М. Роль едьютейнменту як інтерактивної технології у підвищенні рівня пізнавальної активності здобувачів вищої освіти. *Prospects for pedagogical and psychological research : International scientific conference*, 7–8 February 2024. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. P. 144–147.
3. Banek Zorica M. Edutainment at the higher education as an element for the learning success. *Education and New Learning Technologies : 6th International Conference*, 7–9 July 2014. Barcelona, Spain. P. 4089–4097.

Оксана ПЕТІНОВА,
доктор філософських наук,
професор кафедри філософії, соціології
та менеджменту соціокультурної діяльності,
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)

Юлія КОМАРИЦЯ,
здобувач вищої освіти (бакалаврат),
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)

ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМАТИ ОСВІТИ ТА РОБОТИ: ПОГЛЯД СУЧАСНОЇ МОЛОДІ (на матеріалах соціологічного дослідження)

У сучасному світі, що динамічно змінюється під впливом цифрових технологій, віддалена робота й освіта стали не лише вимушеним заходом, а й перспективним напрямом розвитку. Інформаційно-комунікаційні технології відкривають нові можливості для навчального процесу та професійної діяльності незалежно від географічного розташування. Це сприяє подоланню територіальних обмежень і формуванню глобального освітнього та трудового середовища. Молоде покоління прагне до більшої гармонії між особистим життям і кар'єрою, а також цінує можливість навчатися в зручний для себе час. Хоча дистанційні формати задовольняють ці потреби, вони також створюють нові виклики. Дослідження ставлення молоді до дистанційної освіти та роботи є важливим для розуміння впливу таких умов на їхню продуктивність, мотивацію й професійне зростання. Це питання тісно пов'язане із загальносвітовими процесами цифровізації, глобалізації та змінами на ринку праці, де гнучкість і здатність до адаптації відіграють ключову роль [3].

Зростання витрат на традиційну освіту, включаючи оплату навчання, транспортні витрати та витрати на проживання, робить дистанційні формати більш привабливими та доступними для значної частини молоді, особливо студентів із регіонів чи сімей із низьким рівнем доходу. Водночас, попри стрімкий розвиток технологій, якісний доступ до дистанційного навчання та роботи залишається обмеженим для осіб, які не мають належного технічного забезпечення або стабільного інтернет-з'єднання, що посилює проблеми соціальної нерівності. Заклади освіти та роботодавці змушені переглядати свої підходи до організації навчальних та робочих процесів, що вимагає інновацій, оновлення методик і розвитку нових компетенцій у молодого покоління [1].

Дистанційна освіта є складним явищем, яке поєднує елементи стаціонарного й заочного навчання. Багато вчених розглядають її як організований навчальний процес, що передбачає систематичний обмін інформацією між викладачами й студентами, а також між самими здобувачами освіти за допомогою сучасних інформаційних технологій. Історично перші форми дистанційного навчання виникли у 1840 році, коли британський педагог Ісаак Пітман, відомий як автор Пітман стенографії, започаткував навчання за допомогою поштової кореспонденції. У 1856 році Чарльз Тюссе та Густав Лангеншейдт розробили заочну систему вивчення мов у Німеччині. Студенти отримували навчальні матеріали поштою, листувалися з викладачами та проходили іспити, підтверджуючи рівень знань науковими роботами [3]. Уперше можливість дистанційного навчання на університетському рівні була реалізована у 1858 році в Лондонському університеті.

В Україні розвиток дистанційної освіти розпочався значно пізніше, ніж у країнах Західної Європи, і відбувався повільно через побоювання освітян щодо конкуренції з традиційною освітою. Проте пандемія COVID-19 внесла суттєві корективи в освітню систему країни. Дистанційне навчання в Україні впроваджується понад десять років, а його офіційним початком можна вважати 2002 рік, коли Міністерство освіти і науки запустило експериментальний проєкт дистанційного навчання. Першим загальноосвітнім закладом, який отримав ліцензію на освітню діяльність без очного формату, став Центр освіти «Дистанційна школа Оптіма» [4].

Дистанційне навчання тісно пов'язане з технологічним прогресом. На початку XX століття в школах з'явилися аудіовізуальні пристрої, а перший каталог навчальних фільмів було створено у 1910 році. До 1920-х років у багатьох навчальних програмах почали використовувати медіа-інструкції у вигляді слайдів і кіно. У 1932 році Державний університет Айови розпочав експерименти з передачею курсів студентам на відстані [2]. Ефективність дистанційної освіти значною мірою залежить від якісного контенту та інтерактивних технологій, що забезпечують зворотний зв'язок між викладачем і студентами. Під час навчання використовуються різні формати комунікації, серед яких найбільш популярні інтерактивні технології. Основна мета застосування таких методів – надання студентам доступу до електронних освітніх ресурсів [6].

До основних форматів дистанційного навчання належать веб-заняття (у вигляді вебінарів, онлайн-лекцій і конференцій), чат-заняття (спілкування через текстові повідомлення, голосовий або відеозв'язок), відео- та аудіоконференції, презентації, інтерактивні платформи тощо [2]. Дистанційне навчання має низку переваг: доступність, гнучкість, економічність, мобільність та актуальність навчальних програм. Значною перевагою є можливість швидкого оновлення освітніх матеріалів відповідно до сучасних тенденцій і потреб суспільства, а також об'єктивність оцінювання. Однак, попри переваги, існують і певні недоліки, серед яких – необхідність високого рівня самодисципліни, відсутність живого спілкування, складність ідентифікації користувачів і залежність від стабільного інтернет-з'єднання [5].

Дистанційна робота й освіта з'явилися у відповідь на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій. Вони сприяють демократизації доступу до знань і професійної діяльності, проте водночас загострюють соціальну нерівність між тими, хто має доступ до сучасних технологій, і тими, хто цього доступу не має. Молодь, завдяки високій цифровій грамотності, є найбільш адаптивною до нових форматів навчання й роботи. Однак для ефективності цих форматів необхідні якісна технічна інфраструктура та розвиток навичок soft skills.

Ми провели навчальне соціологічне дослідження, метою якого було з'ясування ставлення молоді до дистанційної роботи та освіти. Серед задач визначили такі: виявити переваги та недоліки дистанційної роботи та навчання з точки зору молоді; оцінити вплив дистанційних форматів на якість освіти та професійного розвитку молоді; з'ясувати, чи планує молодь використовувати дистанційні форми роботи та навчання у майбутньому. Об'єкт дослідження: молодь віком від 16 до 22 років. Предмет дослідження: ставлення молоді до дистанційної роботи та освіти. Обробивши результати, можемо стверджувати, що більшість з респондентів має досвід дистанційної роботи чи навчання. Молодь цінує гнучкість, зручність та можливість навчатися/працювати вдома, що робить ці формати привабливими для багатьох. Основними проблемами є ізоляція, труднощі з мотивацією та підвищений рівень стресу. Ці аспекти вимагають уваги, особливо з боку організаторів дистанційних форматів. Молодь демонструє інтерес до гібридних моделей, які поєднують переваги дистанційної та очної роботи чи навчання. Гіпотеза 1: Молодь позитивно ставиться до дистанційної роботи, вважаючи її зручною та економічно вигідною – підтвердилася. Більшість молоді дійсно вважає дистанційну роботу зручною завдяки гнучкому графіку, можливості працювати з будь-якого місця та економії часу і коштів на дорогу. Особливо це актуально для тих, хто вже має досвід роботи в такому форматі. Гіпотеза 2: Значна частина молоді вважає дистанційну освіту менш ефективною, ніж очну – підтвердилася частково. Близько 50 % респондентів зазначили, що дистанційна освіта менш ефективна через труднощі з мотивацією, недостатню якість взаємодії з викладачами та брак практичних занять. Водночас деякі учасники дослідження вважають її корисною завдяки доступності навчальних матеріалів і зручності. Гіпотеза 3: Молодь з досвідом дистанційної роботи або

навчання більш позитивно сприймає ці формати, ніж ті, хто не мав такого досвіду – підтвердилася. Респонденти з досвідом дистанційної роботи та навчання виявили більш позитивне ставлення, зазначивши, що після адаптації до нових умов їх ефективність та комфорт зросли. Молодь без такого досвіду висловлювала більше побоювань щодо цих форматів. Гіпотеза 4: Ставлення до дистанційних форматів залежить від рівня технічної забезпеченості та навичок використання цифрових технологій – підтвердилася. Учасники опитування з високим рівнем технічної підготовки та доступом до якісного обладнання загалом позитивно оцінюють дистанційну роботу та освіту. Водночас респонденти з обмеженим доступом до техніки та інтернету частіше висловлювали незадоволення через труднощі.

Список використаних джерел

1. Дистанційне навчання: історія та сучасність. Відділ наукової інформації та бібліографії Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олеса Гончара. URL: <https://biblio.lib.kherson.ua/distantsiyne-navchannya-istoriya.htm>
2. Момотов А. Дистанційне навчання в Україні – гайд-помічник для батьків. URL: <https://www.alterraschool.space/blog/distance-education-in-ukraine>
3. Пилаєва Т. Історія розвитку дистанційної освіти в світі. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія : Педагогічні науки. 2016. Вип. 147. С. 114–118.
4. Розвиток дистанційної освіти. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/5652>
5. Сидоренко Т. В., Сидоренко А. І. Дистанційне навчання: погляд студентів і викладачів. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 1. С. 118–125.
6. Хитько М., Кулик А. Світовий досвід розвитку дистанційних форм освіти. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти «Публічне управління та адміністрування»*. № 1 (2) 2022. С. 72–78.

Мирослав ПРОЦЕНКО,
здобувач ступеня доктора філософії,
Черкаський державний технологічний університет
(м. Черкаси, Україна)

ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА СПРИЯННІ СОЦІАЛЬНІЙ СТАБІЛЬНОСТІ

Освіта відіграє ключову роль у розвитку критичного мислення та сприянні соціальній стабільності. У сучасному світі, де інформаційні потоки надзвичайно великі, а дезінформація стає інструментом впливу, здатність аналізувати, оцінювати та осмислювати інформацію є фундаментальною навичкою для кожного громадянина.

Українські та міжнародні дослідження підтверджують, що формування критичного мислення в освітньому процесі сприяє підготовці громадян,

Електронне наукове видання

**СОЦІАЛЬНІ ТА ГУМАНІТАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ:
ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ**

МАТЕРІАЛИ
ХІ Всеукраїнської
науково-теоретичної конференції

20–21 березня 2025 року
м. Черкаси

Відповідальний редактор професор А. І. Бойко.

Упорядник О. І. Астапова-Вязьміна.

Матеріали збірника подаються у авторській редакції.

Технічний редактор: *Тетяна Манжура*

Гарнітура Times New Roman. Обл.-вид. арк. 19,2. Зам. №25-29.

Видавець: Черкаський державний технологічний університет,
бульвар Шевченка, 460, м. Черкаси, 18006.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 896 від 16.04.2002.
Редакційно-видавничий відділ ЧДТУ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. К.Д.УШИНСЬКОГО
ЧЕРКАСЬКЕ РЕГІОНАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА РЕГІОНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ»
АКАДЕМІЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ НАУК
КАФЕДРА ФІЛОСОФСЬКИХ І ПОЛІТИЧНИХ НАУК**

*Соціальні та гуманітарні технології:
філософсько-освітній аспект*

**ПРОГРАМА
ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
20 – 21 березня 2025 року**

<https://us05web.zoom.us/j/89797237114?pwd=ZTTdSOBLOJGWPKztMIz7kUJ0LZEUox.1>

Ідентифікатор конференції: 897 9723 7114
Код доступу: 6seSiJ

Черкаси – 2025

РЕГЛАМЕНТ ЗАХОДІВ

м. Черкаси, бульвар Шевченка, 460, конференц-зал

20.03.2025

10.30 – 11.00 *Реєстрація*

Фотосесія

11.00 – 11.20 *Урочисте відкриття конференції*

Вітальне слово ректора ЧДТУ Григора О.О.

11.20 – 11.30 *Презентація наукової діяльності кафедри філософських і політичних наук ЧДТУ*

11.30 - 14.00 *Пленарна дискусійна панель «Суспільство і філософія в умовах невизначеності»*

14.00 – 14.15 *Кава-брейк*

14.15 – 16.00 *Сучасні проблеми філософії: погляд молодих. Сесія здобувачів освіти (бакалаври, магістри, аспіранти) науковців.*

16.00 *Спільне фото*

21.03.2025

10.00 – 11.00 *Круглий стіл «Громадянське суспільство: соціально-філософська візія» з презентацією програми розширення можливостей для громадських лідерів в Україні «Разом Ми Можемо».*

11.00 – 11.15 *Кава-брейк*

11.15 – 12.30 *III для наукових досліджень: майстер-клас з панельною дискусією (модератор Лисенко О.М., к.політ.н., доц., доцент кафедри філософських і політичних наук)*

12.30 – 13.30 *Студентська творча наукова майстерня: «Сучасне минуле» - погляди видатних українських філософів в умовах сучасних викликів*

13.30 – 14.00 *Вручення сертифікатів*

Спільне фото

СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Мирошниченко Сергій – старший викладач кафедри менеджменту та інноваційних технологій соціокультурної діяльності, економіки та маркетингу, Український державний університет імені Михайла Драгоманова (м. Київ, Україна);

ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ

Мохонько Віталій – здобувач ступеня доктора філософії, Український державний університет імені Михайла Драгоманова (м. Київ, Україна);

ОСМИСЛЕННЯ РОЛІ НЕЙРОМЕРЕЖ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КРЕАТИВНИХ ДИСЦИПЛІН

Рилова Ольга – докторка філософії, доцентка кафедри філософських і політичних наук, Черкаський державний технологічний університет (м. Черкаси, Україна);

ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ EDUTAINMENT У ВИЩІЙ ШКОЛІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА НАВЧАННЯ І РОЗВИТОК ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Петінова Оксана – докторка філософських наук, професорка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», (м. Одеса, Україна)

Комариця Юлія – здобувачка вищої освіти (бакалавр), ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», (м. Одеса, Україна);

ДИСТАНЦІЙНІ ФОРМАТИ ОСВІТИ ТА РОБОТИ: ПОГЛЯД СУЧАСНОЇ МОЛОДІ (на матеріалах соціологічного дослідження)

Проценко Мирослав – здобувач ступеня доктора філософії, Черкаський державний технологічний університет (м. Черкаси, Україна);

ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА СПРИЯННІ СОЦІАЛЬНІЙ СТАБІЛЬНОСТІ